

СТАНОВИЩЕ

от доц. д.н. Стоил Мавродиев, Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление 3.2. Психология

докторска програма Педагогическа и възрастова психология.

Автор: Лазар Стефанов Атмаджов

Тема: „Рисково поведение в юношеска възраст“

Научен ръководител: доц. д-р Ирена Левкова, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният от Лазар Атмаджов комплект материали на хартиен носител е в съответствие с чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва дисертация, автореферат, автобиография и др. Процедурата е законосъобразна.

2. Актуалност на тематиката

С основание периодът на юношеството е разглеждан като ключов за психичното развитие. В този период, както добре отбелязва докторантът, юношите демонстрират различни форми на поведение – от адаптивното, здраво и асертивно, до дефицитарно и нездраво поведение. Един от основните фактори, който може да окаже неблагоприятно влияние върху преживяванията и формирането на проблемно поведение е семейството. Именно на това е посветен дисертационният труд. По безспорен начин Лазар Атмаджов доказва, че разпадането на семейството по различни причини може да обърне естествения ход на съзряване и подрастванията да приемат родителски функции, което от своя страна е предпоставка за компенсаторни форми на поведение, които са изследвани и анализирани в настоящия труд.

Всичко това ми дава основание да оценя темата на дисертационния труд като актуална, смислена и значима за психологичната наука и практика. Още повече, че подобно изследване не е реализирано до този момент у нас.

3. Познаване на проблема

Лазар Атмаджов демонстрира отлично познаване на предмета на научния труд и показва високи компетентности в неговото разработване. Предметът на изследването е интердисциплинарен и свързва няколко психологични науки, в т.ч. - развитийната психология. Авторът е

съумял да покаже как нездравите родителски отношения преди и след раздялата, могат да променят линията на нормалното развитие на юношите и да доведат до дезадаптивни и не здрави модели на поведение, в т.ч. - отклоняващо се от социалните норми поведение, което се явява неосъзнат или осъзнат протест от страна на юношите за това, че са принудени да осъществяват „родителска функция“ по отношение на своите родители.

4. Методика на изследването

Дизайнът на емпиричното изследване разкрива оригинален научно-изследователски подход.

Докторантът си поставя няколко цели. Освен изясняване на същността на парентификацията във фамилната система и изясняване на влиянието върху юношите, Лазар Ахмаджов си поставя като цел създаването на теоретичен модел, чрез който да се идентифицират процесите на парентификация. Моделът да може да се прилага като превенция за управление на риска при юноши в ситуация на парентификация.

Използвани са адекватни инструменти за емпирично изследване, съобразени с поставените целта и задачи.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд има класическа структура и е разгърнат в общ обем от 234 страници. В първа глава са представени аспектите на привързаност в периода на юношеството. Очертана е феноменологията на рисковото поведение и неговите конкретни форми сред подрастващите. Важен акцент в труда е разглеждането на обяснителни модели за генезиса на рисковото поведение през различните теоретични перспективи. Направена е връзка с парентификацията. Добре са изяснени рисковите фактори, които са предиктори за рисковото поведение.

Издигнати са 6 хипотези, които са релевантни на целта и поставените задачи.

Коректно са приложени съответните статистически процедури при анализа на емпиричните данни. Въз основа на тях е направена задълбочена качествена интерпретация и дискусия на резултатите.

Заключението и обобщението са коректни по отношение на резултатите.

Приноси:

Приемам самооценката на приносите, формулирани от докторанта. Същите дообогатяват съществуващите знания и поставят нови ракурси на изследвания.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Впечатлява броят на публикациите по темата на дисертацията – 8. Те са публикувани в сборници и научни списания.

Дисертационния труд е дело на докторантката. Работата е едностилова, приносите и получените резултати са негова лична заслуга. Не се установяват данни за плагиатство.

7. Автореферат

В структурно отношение авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертацията. Представени са основните теоретични постановки, дизайна и резултатите от собственото проучване.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам на авторката да публикува настоящето изследване под формата на монография.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията е реализирана на високо научно равнище и отговаря на утвърдените изисквания за подобен научен труд; същата съдържа оригинални научни и научно-приложни резултати.

Лазар Атмаджов притежава много добра психологична подготовка и изследователски компетентности.

Предвид на горното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, и ще гласувам ЗА присъждането на образователната и научна степен 'доктор' на Лазар Стефанов Атмаджов по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология; докторска програма Педагогическа и възрастова психология.

05.04.2023 г.

Изготвил становището: .....

доц. д.н. С. Мавродиев